

Katoličke župe u Đakovštini početkom 18. stoljeća

Dr. STJEPAN SRŠAN
Povijesni arhiv, Osijek

SAŽETAK

O stanju koje je zatečeno nakon što su Turci protjerani iz Slavonije krajem 17. stoljeća svjedoče tek rijetki povijesni izvori. Jedan od važnijih izvora za taj dio naše povijesti svakako je Opis stanja katoličkih župa 1733./34. godine. Popis je provela franjevačka provincija Bosna Srebrena koja je tada upravljala većinom župa. Iz popisa dobivamo značajne informacije o mjestima, stanovništvu, gospodarstvu, školstvu, crkvama, župama, inventaru i vjerskom stanju na području od Petrovaradina do Pakraca. U ovom radu prikazano je stanje u župama Đakovo, Gorjani, Vrbica i Vrpolje.

Uvod

Sve do pada istočnog područja Hrvatske pod tursku vlast početkom 16. stoljeća postojalo je na tom području brojno hrvatsko, te nešto manje mađarskog stanovništva. Svi su oni bili katoličke vjere. Bilo je oko 430 katoličkih župa, 50 raznih samostana, mnogo crkava zidanih kamenom, kapelica i drugih vjerskih objekata.¹

¹ O tome vidi: Josip Bösendorfer, *Crstice iz slavonske povijesti*, Osijek 1910; Josip Buturac, *Katolička crkva za*

Tijekom turskih osvajanja, njihove vlasti i borbi za oslobođenje do kraja 17. st. porušena su ili popaljena gotovo sva ranija mjesta, a osobito crkve i dvorci. Rijetke su crkve ili građevine preostale poslije turske okupacije iz Srednjeg vijeka, a i te su bile pretvorene u turske džamije. Stradali su i brojni povijesni izvori tako da ono malo sačuvanih zaslužuje pozornost da se objave i komentiraju. Jedan od vrijednih i gotovo sveobuhvatnih izvješća, o mjestima, stanovništvu, gospodarstvu, školstvu a u prvom redu o crkvama, župama, inventaru i vjerskom stanju na velikom području istočne Hrvatske od Petrovaradina do Pakraca jest *Opis stanja katoličkih župa 1733./34. godina*. Popis je službeno provela franjevačka provincija Bosna Srebrena koja je tada upravljala većinom župa. Izvršen je po određenim napucima, potpisan od predstavnika crkvenih i svjetovnih vlasti te uz vjerodostojno svjedočenje predstavnika dotičnih mjesta. Ovdje ćemo prikazati samo župe Đakovštine, i to: Đakovo, Gorjane, Vrbicu i Vrpolje.

Početkom 18. stoljeća župe su bile prostorno daleko veće nego danas. Tako je đakovačka župa obuhvaćala osim Đakova još filijale Budrovce, Piškorevce, Selce, Satnicu, Paušince, Kondrić i Nabrđe. Župa Gorjani je, osim Gorjana, obuhvaćala još filijale Drenje, Potnjane, Slatinik, Preslatince, Pridvorje, Ivanovce, Tomašarice, Viškovce i Beketince. Župa Vrbica je obuhvaćala, osim Vrbice, još Mikanovce, Đurdance, Kešince, Semeljce, Forkuševce, Vođince, Koritnu. Župa Vrpolje je, osim Vrpolja, imala još filijale Andrijevce, Čajkovce, Strizivojnu, Tmavu i Perkovce.

Nekih mjesta tada još nije bilo jer su nastala sredinom 18. stoljeća.

Značajno je istaknuti da je 1733. godine postojalo mnogo ruševnih zidina (od kamena) crkava koje su potjecale iz doturskih vremena. Pokraj njih su kršćani podigli male drvene crkvice nakon izгона Turaka. Da su u ravnoj Slavoniji nekada crkve bile zidane od kamena govori odredba hrvatsko-ugarskog kralja izdana nakon tatarske provale 1242., kada su Tatari popalili velik broj naselja i crkava jer su bile od drveta. Za obranu od sličnih provala moglo se stanovništvo obraniti samo zidanim čvrstim građevinama pa su i crkve, i dvorci za silu nekada poslužili i kao obrana i trajni objekti.

Opis župa 1733. daje vjernu sliku crkvenog, svjetovnog, gospodarskog pa i demografskog stanja. Te drvene crkvice je uskoro, od sredine 18. st., vjeran kršćanski puk zamijenio novim, građenim od pečene opeke, tako da većina njih i danas postoji. To su lijepe, stare barokne crkve po našim selima. Ostatak crkve iz doturskih i turskih vremena jest župna crkva Svih svetih u Đakovu koja se i

turskoga vladanja, Zagreb, 1970; Josip Koller, *Historia episcopatus Quinque ecclesiensis IV*, Požun, 1782.-1812.; Josip Brüsztle, *Recensio universi cleri dioecesis Quinqueecclesiensis*, Pečuh, 1878.-1880; Emerik Pavić, *Brevis conspectus historicus dioecesium Bosnensis-Diacovensis et Syrmienensis*, Osijek, 1944. i drugo

sačuvala zahvaljujući svojoj prenamjeni: naime, tijekom turske vlasti pretvorena je u džamiju, a poslije opet vraćena u svoju prvotnu namjenu, u katoličku crkvu.

Početkom 18. st. u Đakovštini još nema u većoj mjeri drugih vjerskih zajednica. Naime, doseljeni muslimani i pravoslavci tijekom turske vlasti su se krajem 17. st. povukli na jug preko Save u Bosnu, a malo novih doseljenika pravoslavaca još nije imalo svoju organiziranu vjersku službu. Ona će doći nešto kasnije.

Ako pozorno čitamo popise župa i njihovih filijala vidjet ćemo da obiluju bogatim podacima i informacijama o životu i prilikama početkom 18. st. odnosno daju uvid u stanje poslije izгона Turaka. Tako se redaju podaci o samoj župnoj crkvi, o inventaru crkve, o primanjima crkve i župnika u naravi ili novcu, kao i od štole (od pojedinih crkvenih usluga ili obreda). Značajni su podaci o visini poljoprivrednih prinosa i o njihovim cijenama tako da je to pravi gospodarski priručnik onoga vremena, nadalje o školi, o groblju te o raznim običajima mjesta. Na kraju teksta slijede potpisi službenih osoba kao i predstavnika mjesta.

Kada čitamo ove i slične dokumente, koji potječu s kraja 17. ili početkom 18. st., dakle poslije dugotrajnih ratova protiv turske vlasti i oslobođenja hrvatskih područja, vidimo da je područje Istočne Hrvatske bilo porušeno, popaljeno, stanovništvo prorijeđeno i razbježano, mnoštvo u progonstvu i osiromašeno. No, vjeran hrvatski puk, je, ipak sačuvarao svoju vjeru, svoj jezik, svoj identitet i kulturu, obnovio zemlju, sagradio još ljepše crkve, tako da je već pri kraju 18. stoljeća područje Istočne Hrvatske bilo velikim dijelom slično onom predturskom, srednjovjekovnom stanju. To govori o jednoj snazi, vjeri, dubokim kršćanskim i narodnim korijenima hrvatskog naroda na ovim prostorima.

Budući da je izvorni tekst napisan na latinskom jeziku ovdje ga u doslovnom prijevodu donosimo na hrvatskom jeziku, bez ikakvog tumačenja. Naime, tekst je razumljiv većini čitatelja, a s druge ovakav izvorni tekst može poslužiti povijesti mjesta, gospodarstva, arhitekture, običaja i drugo. To je, dakle, osnovni izvorni materijal koji potječe prije gotovo 300 godina i pokazuje da smo ovdje bili, da smo opstali, te da ćemo i opstati.

Stanje i prihodi župe Đakovo 1734. godine

Župa Đakovo, kojom upravljaju oci franjevci iz samostana, ima za svojeg zaštitnika preblaženu Mariju bez grijeha začetu. Njezina zidana crkva podignuta je od opeke, omazana i oličena, zdanje u dobrom stanju, no ipak treba urediti donji strop kao i oltare te ostale ukrase, za što sve bi bilo dovoljno oko 500 forinti.

Ima filijalne kapele, jednu sv. Marka evanđelista u selu Budrovci udaljenu tri četvrt sata hoda od matice, drugu sv. Ivana evanđelista u selu Piškorevci, udaljenu

sat hoda od matice, treću presv. Trojstva u selu Selci, također udaljenu sat hoda, nadalje četvrtu sv. Katarine djevice i mučenice u selu Satnica, udaljenu od matice poldrug sata i petu u Paušincima, udaljenu od matice dva sata hoda, posvećenu sv. apostolu i evanđelistu Mateju. Sve su te crkve od drveta, bez oltara, slika i ostalih ukrasa, osim zvona.

Postoji također zidana Crkva sv. Martina biskupa pokraj sela Selci, koju je dao obnoviti, omazati i oličiti (cijelu, zajedno s tornjem), presvj. gosp. biskup bosanski i đakovački Petar Bakić. Ona ima kameni oltar i sliku istog sveca koju je nabavio isti biskup.

Postoje i filijalne bogomolje podignute od dasaka, samo za misnika i službenika, jedna u selu Kondriću, udaljena od matice tri sata hoda, a druga u selu Nabrđu, udaljena od matice tri i po sata. One su bez odijela potrebnih za crkvu.

Matica crkva, kao konventualna, ima sve potrebno ruho, kao i spomenute filijale s dvije misnice i ostalim priborom.

Majka crkva zajedno s filijalima nema nikakvih sigurnih prihoda iz kakve glavnice ili fonda, bilo oporučnog ili darovanog, no ima neodređenih prihoda iz grobnica u matici. Za grobnice se plaća 30 forinti, te se unazad triju godina, računajući sahranjene, prikupilo 60 forinti.

Samo u matici crkvi za najveće zvono plaća se 3 marijaša, za manje 2, za najmanje jedan, za sva tri zajedno 1 imperijal, što godišnje iznosi 32 forinte.

Od milostinje, koja se skuplja u nedjelju i blagdane, skupi se u matici pokatkad 10, 20, 30, 40 ili 60 novčića, a u filijalama 2, 3 ili 4 novčića. Sve to godišnje iznosi 24 forinte.

Ni u jednom selu nema župne kuće već dolaze redovnici iz samostana dijeliti sakramente i služiti mise.

Uz samostan je vrt za kuhinju, a drugi župni vrt s četvrt jutra zemlje je izvan samostana.

Nema nikakvih oranica za sijanje, već jedino tri livade, jedna župna i dvije samostanske, u svemu od 8 kola sijena, kao i dva vinograda, jedan župni (4 kopača), a drugi samostanski (16 kopača). Od njih se može dobiti 40 urna vina. Ako se to proda po mjesnoj cijeni (jedna urna za 120 novčića, a kola sijena za 1 imperijal), dobiju se 64 forinte i 50 novčića.

Spomenute livade kose, skupljaju sijeno i obrađuju vinograde župljani, kojima župnik daje hranu i piće.

Župnik nema nikakvih novčanih primanja, kao ni primanja u kruhu, a svaki župljanin koji ima vinograd daje vina prema svojoj mogućnosti. Iz toga župnik godišnje može skupiti oko 3 urne vina. Ako ih proda po spomenutoj cijeni dobije 3 forinte i 60 novčića.

Maslo, lan, meso i piliće župnik dobije prosjačenjem i prema dobroj volji ljudi. Od toga župnik može godišnje u maslu imati 34 oke, u lanu 33 oke, u mesu 25 oka te 119 pilića. Ako bi sve to prodao po mjesnoj cijeni (oku masla po 25 novčića, oku lana po 20, mesa po 5 novčića te jedno pile za 1 groš), iznosilo bi 22 forinte i 30 novčića.

Župnik prima samo jednu vrstu žitarica od svakog para, i to 2 modija. Budući da se u cijeloj župi nalazi 339 oženjenih parova, župnik prima od 243 para davanje u žitu, a od ostalih 96 neki daju u radovima, a drugi ništa. Onima koji rade župnik daje tri puta na dan hranu i piće. Odatle primitak u pšenici ne prelazi 80 mjera, u kukuružu 40 te u zobi 26 mjera. Ukoliko se sve to proda po mjesnoj cijeni, (mjera pšenice po 1 forintu, kukuruža po 3 marijaša a zob za pola forinte) prikupi se 140 forinti.

Vlastite šume župa nema, već župljani dovoze župniku drva iz vlastelinske šume, i to godišnje 100 kola drva.

Od krštenja prima jedan marijaš te se godišnje, računajući po knjizi krštenih prikupi 34 forinte i 56 novčića.

Od uvoda porodilje, kao i od blagoslova mlade, ne dobija se ništa.

Od vjenčanja se kao pristojba prima forinta što godišnje iznosi, računajući po knjizi vjenčanih, 45 forinti.

Pogrebna je pratnja uračunata u zvonjenje, no ako sahranu prati više redovnika, tada se daje za svakog 1 marijaš, od čega se godišnje skupi 4 forinte.

U filijalama ne zovu župnika da prati sahranu, jer to župljani ne mogu platiti.

Pogrebne se propovijedi ne običavaju držati niti je za njih propisana ikakva pristojba.

Budući da su ovdje potrebna dva župnika, za njihovo je dolično uzdržavanje potrebno još 200 forinti. Pravo patronata ove župe ima presvj. gosp. đakovački i bosanski biskup.

Župljani ovdje nemaju učitelja, ali spomenuti biskup drži školu u tvrđavi.

Dano u Đakovu, 7. travnja 1734.

† Blaž Čaklović, knez sela Budrovci

† Martin Zetović iz istoga sela

† Petar Vrtarić, knez sela Piškorevci

† Mihovil Miašević iz istoga sela

†Matija Macić, knez sela Selci
†Mihovil Majstorović iz istoga sela
†Luka Svetoblažac iz sela Kondrić
†Ivan Svetoblažac iz istoga sela
†Jakov Marijanović, knez sela Paušinci
†Andrija Đurić iz istoga sela
†Antun Kolienović, knez sela Satnica
†Matej Đanić iz istoga sela
Josip Ručević, stanoreža iz Đakova, m.p.
†Grgur Kedačić, knez grada Đakova

Da su ljudi istinito izjavili tvrdim ja, fra Josip od Osijeka, aktualni provincijalni definator i tajnik ove komisije.

Da su spomenuti ljudi u mojoj nazočnosti na gornja pitanja odgovorili, potvrđujem vlastoručnim potpisom i pečatom.

M.P. Otac Martin Peluh, kapelan presvj. gosp. bosanskog i đakovačkog biskupa, sada zamjenik u duhovnim poslovima.

Stanje i prihodi župe Gorjani 1734. godine

Župa Gorjani, kojom upravlja otac franjevac, ima za svojega zaštitnika sv. Petra apostola. Njezina je crkva podignuta od okruglih balvana, nije omazana niti oličena, ualjenja je četvrt sata hoda od sela, na mjestu na kojem je u starini stajala zidana crkva koju su Turci porušili. Sadašnja Crkva sv. Petra u lošem je stanju obzirom na zdanje i ostali ures, izgrađena iz neobrađenog drveta, pokrivena slamom, te je stoga potrebno izgraditi novu.

Izvan sela Gorjani u starini bijaše zidana crkva posvećena sv. Mihovilu arkandelu na mjestu zvanom Coraševo, nadalje bijaše izvan sela Drenja Crkva sv. Kuzme i Damjana, potom pokraj sela Ivanovci Crkva sv. Martina biskupa i Crkva sv. Marka kraj sela Beketinci. Sada su sve one do temelja razrušene od Turaka.

Župa ima filijalna sela Drenje, Potnjane, Slatinik, Preslatince, Pridvorje, Ivanovce, Tomašance, Viškovce i dio Beketinaca gdje su samo četiri katoličke kuće među pravoslavicima. U selu Stari Šarenci samo su tri kuće katolika među pravoslavicima. U Drenju i Slatiniku te u Pridvorju, Preslatincima i Kučancima

postoji samo jedna bogomolja od drveta za svećenika i ministranta, a Ivanovci, Tomašanci, St. Šarenci i Viškovci imaju također jednu bogomolju. Objе bogomolje su prazne, bez ikakvog ureda.

Majka crkva s filijalnim selima za sada ima dvije stare misnice i jedan pokidan kalež koji su župljani poslali na popravak, dok novi kalež, kao i jednu misnicu, namjeravaju što skorije nabaviti.

Župa nema nikakvih sigurnih prihoda iz kakve glavnice, darovanog ili oporučnog fonda, kao ni neodređenih prihoda od grobnica ili zvonjenja, budući da su zvona kupili župljani za svoj novac.

Od milostinje, koja se skuplja nedjeljom i blagdanom u župnoj i filijalnim crkvama, ponekad se ubere 3, 4, 5 ili 6 novčića, što godišnje iznosi 5 forinti.

U selu Gorjani postoji župni dom izgrađen od drveta, malen, pokriven slamom i treba ga popraviti. Održava ga župnik uz pomoć župljana.

Župa ima mali vrt za kuhinju i jedan šljivik pokraj doma, u svemu do pola jutra. Nema nikakvih oranica za usjeve, već samo jednu livadu od 10 kola sijena te vinograde, u 2 mjesta od 5 kopača. Od njih se može dobiti grožđa za 15 urna vina, te se, ako se prodaju po mjesnoj cijeni, (urna za 90 novčića, a kola sijena za 1 forintu) prikupi 23 forinte i 50 novčića. Spomenutu livadu kose, dovoze sijeno i obrađuju vinograde župljani, kojima župnik daje hranu i piće.

Župnik prima od svakog oženjenog para samo u jednoj vrsti žitarica 2 modija. Kako ima svega 264 para, može imati u pšenici 60 mjera, u kukuružu 31 i isto toliko u zobi. Ako to sve proda po mjesnoj cijeni (mjeru pšenice za 1 forintu, mjeru kukuruža po 3 marijaša, a mjeru zobi za pola forinte) dobije 101 forintu i 98 novčića.

Nema nikakvih novčanih davanja župniku, kao ni davanja u kruhu, ali zato ima u vinu, svatko tko ima vinograd daje neodređeno, prema svojim mogućnostima i urodu. Tako župnik godišnje može u vinu skupiti 6 urna, te ako ih proda po spomenutoj cijeni, dobije 5 forinti i 45 novčića.

Onaj tko ima krave, daje župniku po kući pola libre (funte) masla, tako da godišnje može prikupiti svega 40 oka. Nadalje od svakog oženjenog para župnik prima pola libre lana, te u svemu može imati 60 oka. Dva puta godišnje župnik od kuće traži po jednu kokoš, ali rijetki je daju, te tako može skupiti 100 kokoši i pilića. Ako sve to proda po mjesnoj cijeni (oku masla za 25 novčića, oku lana za 15 novčića, a kokoš za 1 groš), dobije 24 forinte.

Župa nema vlastite šume za sječu ogrjevnog drva, već župljani dovezu župniku 100 kola drva iz vlastelinske šume.

Od krštenja župnik prima jedan marijaš i jednu kokoš s jednim kruhom iz pepela tako da godišnje, računajući po knjizi krštenja djece, sve iznosi 23 forinte i 40 novčića.

Od uvoda porodilje, kao i od blagoslova mlade, ništa ne prima.

Od vjenčanja prima jednu forintu u župi, a izvan župe 2 forinte, te godišnje, prema knjizi vjenčanih, dobije 17 forinti.

Od pogrebne pratnje prima 1 marijaš, no zbog udaljenosti mjesta rijetki župljani zovu župnika na pogreb. Zato od toga skupi samo 1 forintu i 40 novčića.

Pogrebne propovijedi ovdje nisu uobičajene niti je za njih određena kakva pristojba.

Prava patrona u ovoj župi sada ima presvj. gosp. bosanski i đakovački biskup.

Župljani nemaju učitelja. Rado bi ga imali, ali su zbog velikog siromaštva izjavili da ga ne mogu uzdržavati.

Dano u Gorjanima, 6. travnja 1734.

- † Stjepan Lukić iz sela Tomašanci, knez
- † Andrija Pavličević iz istoga sela
- † Šimun Vidaković, knez sela Ivanovci
- † Stanislav Kupinac iz istoga sela
- † Stephan Lončarević, knez sela Viškovci
- † Stjepan Bošnjak iz istoga sela
- † Mihovil Hajduković, knez sela Drenja
- † Đuro Vidaković iz istoga sela
- † Matej Nikolašević, knez sela Pridvorje
- † Đuro Srimčević iz istoga sela
- † Ivan Rakatinović, knez sela Slatinik
- † Šimun Petrov, knez sela Gorjani
- † Blaž Petevaljac iz istoga sela
- † Andrija Posavac, knez sela Preslatinci

Potvrđujem da je tako ja, otac Josip od Osijeka, aktualni definitor Provincije i tajnik ove komisije.

Da su spomenuti svjedoci savjesno odgovorili na sva spomenuta pitanja svjedočim vlastoručnim potpisom i pečatom M.P.

Ja, otac Martin Peluh, vikar u duhovnim stvarima presvj. gosp. bosanskog i đakovačkog biskupa.

Stanje i prihodi župe Vrbica 1734. godine

Župa Vrbica ima za svoga zaštitnika Pohođenje bl. dj. Marije. Crkva je ovdje drvena, omazana blatom i oličena, oltarom i ostalim priborom djelomice opremljena, za sada treba jedino gornji i donji strop i pod.

Ima sljedeća filijalna sela: Mikanovci, udaljeni od matice četvrt sata, Đurđanci, udaljeni od matice pola sata, Kešinci, udaljeni od matice sat, Koritna, udaljena od matice dva sata, Semeljci, udaljeni od matice poldrug sata, Viškovci, udaljeni od matice dva i pol sata, Forkuševci, udaljeni od matice dva sata i na području Vojne krajine Vođinci, udaljeni od matice dva sata, te selo Perkovci, koje je udaljeno od matice dva sata. U svima njima postoje jednostavne daščane bogomołje koje mogu poslužiti samo za smještaj misnika i ministranta te još pet do šest osoba, bez ikakvog uresa i pribora.

Izvan sela Mikanovci postoji filijalna zidana Crkva sv. Bartolomeja, koju je obnovio presvj. gosp. đakovački i bosanski biskup Petar Bakić. On je crkvi »darovao« toranj, kameni oltar i novu sliku spomenutog sveca.

Majka crkva, zajedno s filijalnim selima, ima tri misnice, dvije nove i jednu staru, zatim tri albe s ostalim ruhom te jedan kalež, čija je čaša od srebra i pozlaćena.

Nema nikakvih određenih prihoda iz kakve glavnice, darovanog ili oporučnog fonda, kao ni neodređenih, od grobnica ili zvonjenja, pošto su župljani sami pribavili zvona.

Župa ima drveni župni dom u selu Vrbica koji je malen, no župljani su započeli izgradnju novoga a stari također sami popravljaju.

Nema nikakvih oranica za usjeve kao ni vinograda, već samo jedan malen vrt pokraj doma i jedan šljivik uz dvorište, u svemu do jednog jutra zemljišta, nadalje dvije livade (jednu u Mikanovcima a drugu u Semeljcima) od 5 kola sijena.

Kad bi se sijeno prodalo po mjesnoj cijeni dobilo bi se 10 forinti. Spomenute livade kose i dovoze sijeno župljani a župnik im onda daje jelo i piće.

Od svakog oženjenog para župnik prima samo u jednoj vrsti žitarica, i to 2 modija. Kako se u čitavoj župi nalazi svega 363 para, župnik godišnje može dobiti 60 mjera pšenice, 80 mjera kukuruza, 14 mjera zobi, 10 mjera prosa, 20 mjera pira. Ako bi sve to prodao po mjesnoj cijeni, mjeru pšenice za 1 forintu, mjeru kukuruza za 80 novčića, zobi za 50 novčića, prosa za 1 forintu, a pir za 60 novčića, dobilo bi se 153 forinte.

U župi nema nikakvih novčanih davanja, kao ni davanja u kruhu, ali ima u vinu; svatko tko ima vinograd daje neodređeno, prema svojim mogućnostima i urodu. Od toga župnik može imati oko 10 urna vina, a ako ga proda po mjesnoj cijeni (urnu vina za 120 novčića), može imati 12 forinti.

Vlastite šume nema, već župljani godišnje dovoze župniku 15 kola drva iz vlastelinske šume.

Od krštenja župnik prima 1 marijaš a rijetki daju i kokoš s kruhom ispod pepela, tako da, računajući sve, godišnje po knjizi krštenja iznosi 18 forinti i 66 novčića.

Od uvoda porodilje, kao i od blagoslova mlade, nema ništa.

Od vjenčanja prima 1 forintu u župi, a izvan župe 1 imperijal, tako da godišnje, po knjizi vjenčanja, skupi 21 forintu i 50 novčića.

Iako se maslo, meso i pilići po običaju daju, više župljana ih ne daje. Župnik godišnje može skupiti 40 oka masla, 100 oka mesa i 100 pilića. Ako se jedna oka masla proda po mjesnoj cijeni od 25 novčića, a meso za 1 groš, za koliko i pile, dobije se u svemu 20 forinti.

Za pogrebnu pratnju sve do groblja, koje je udaljeno od sela u kojem je mrtvo tijelo jedan sat, župnik prima 1 imperijal, ali rijetki zovu župnika zbog udaljenosti i nemogućnosti plaćanja. Župnik je od sahrana unazad 5 godina imao 9 forinti.

Pogrebne propovijedi ovdje nisu uobičajene, niti je za njih određena kakva pristojba.

Zbog udaljenosti mjesta, ovdje su potrebna dva župnika, jedan u Vrbici za upravljanje petorim selima, a drugi u selu Semeljci za pet susjednih sela. Postojanje dvaju župnika priželjkuju i župljani, stoga su za podignuće nove župe potrebni župni dom, crkva i livada od najmanje 15 kola sijena. Da bi se sve to pribavilo potrebno je 350 forinti. Budući da ni jedan župnik nema vinograda a podavanje vina u ovoj župi je malo, za dolično je uzdržavanje, kao i za kupovanje vina i drugog, potrebno još 200 forinti.

Pravo patronata ove župe ima presvj. gosp. bosanski i đakovači biskup.

Iako bi župljani rado imali učitelja, zbog siromaštva su izjavili da ga ne mogu uzdržavati.

Dano u Vrbici, 8. travnja godine Gospodnje 1734.

- † Đuro Antunović iz sela Kešinci
- † Andrija Knežević, knez istoga sela
- † Pavao Jurković, knez sela Koritna
- † Đuro Samardžić iz istoga sela
- † Andrija Hajduković, knez Semeljaca
- † Matej Stanković iz Forkuševaca
- † Šimun Blažanović iz istoga sela
- † Toma Galović iz Viškovaca
- † Mihovil Šimunović iz istoga sela
- † Andrija Begović, knez Đurđanaca
- † Bartolomej Bože Radulić iz Vođinaca
- † Matija Svirčević iz istoga sela
- † Andrija Mladinović, knez Mikanovaca
- † Franjo Parlaušić iz istoga sela
- † Franjo Nikolić, knez Vrbice
- † Martin Vranišević iz istoga sela

Tvrdim da su spomenuti ljudi sve savjesno iznijeli ja, otac Josip od Osijeka, aktualni definator Provincije i tajnik ove komisije.

Potvrđujem da su imenovani preda mnom potvrdili sve točke i potkrepljujem to vlastoručnim potpisom te pečatom. M.P.

Martin Peluh, generalni vikar u duhovnim stvarima bosanskog i đakovačkog biskupa i kapelana.

Stanje i prihodi župe Vrpolje 1734. godine

Župa Vrpolje, kojom upravlja jedan otac franjevac, ima za svoga zaštitnika sv. Ivana Krstitelja. Zgrada crkve je od drveta, u dobrom je stanju, te je za sada ne treba popravljati, osim iznutra i izvana oličiti.

Župa ima zidanu filijalnu Crkvu sv. Marka evanđelista, koja pripada selima Andrijevcima, Čajkovcima i Perkovcima, a smještena je pokraj spomenutih sela na mjestu zvanom Dragotin. Crkvu je iz temelja dao popraviti biskup Bakić i iznova je pokrio crijepom, tako da za sada treba popraviti samo donji pod. U filijalnim selima Strizivojna, Čajkovci, Perkovci, Andrijevcima, Trnava i Selci (gdje je pet kuća)

podignute su drvene kapele bez ikakvih ukrasa, oltara, slika i ostaloga, samo za smještaj misnika.

Postoji i filijalna Crkva sv. Ivana Krstitelja izvan sela Strizivojna, na mjestu zvanom Kraljevo. Podignuta je od drveta, i za sada ne treba drugog popravka osim boljeg oltara i ostalih ukrasa.

Majka crkva zajedno s filijalama ima jednu misnicu i tri albe te jedan kalež s ostalim priborom.

Nema nikakvih određenih prihoda iz kakve glavnice, darovanog ili oporučnog fonda kao ni neodređenih od grobnica, jedino od zvonjenja za koje daju 1 sedmak, pa se tako godišnje skupi 2 forinte.

Od milostinje, koja se skuplja u matici i filijalama nedjeljom i blagdanom, dođe ponekad 5, 6, 8, 9 ili 10 novčića te se godišnje prikupi 12 forinti.

U selu Vrpolje postoji drveni župni dom s malim prostorom, koji za sada ne treba nikakvih popravka, a održavaju ga župljani.

Postoji vrt za kuhinju i jedan šljivik kraj dvorišta, u svemu do tri četvrt jutra.

Nema oranica za usjeve kao ni vinograda, samo jedna livada od 8 kola sijena. Kad bi se prodalo po mjesnoj cijeni (kola po 1 imperijal), dobilo bi se 12 forinti. Spomenutu livadu kose i dovoze sijeno župljani zamoljeni od župnika, a on im za to daje jelo i piće.

Od svakog oženjenog para prima župnik dva modija jedne vrste žiratica, a župljani daju više ili manje, prema svojim mogućnostima. Odatle župnik godišnje može imati 60 mjera pšenice, 80 mjera kukuruza i 6 mjera zobi. Ako bi to prodao po mjesnoj cijeni: mjeru pšenice po 1 forintu, a mjeru kukuruza po 3 marijaša te mjeru zobi po pola forinte, bilo bi u svemu 130 forinti.

Davanja u novcu nema, kao ni u kruhu, ali zato ima u vinu, koje daju oni koji imaju vinograd prema svojim mogućnostima i urodu. Međutim, malo župljana ima vinograde. Stoga župnik može godišnje imati 7 urna vina, te ako ih proda po mjesnoj cijeni (urnu za 1 imperijal), dobio bi 10 forinti i 50 novčića.

Vlastite šume za sječu drva župa nema, već župljani godišnje dovezu 40 kola drva iz vlastite šume.

Od krštenja župnik prima 1 marijaš te godišnje, računajući po knjizi krštenja djece, primi 10 forinti i 48 novčića.

Od vjenčanja unutar župe prima 1 forintu, a izvan župe 1 imperijal tako da godišnje, računajući po knjizi vjenčanih, primi 14 forinti i 50 novčića.

Od uvida porodilje, kao i od blagoslova mlade, nema ništa.

Za pogrebnu pratnju plaća se neodređeno i samo u selu Vrpolju, dok u druga sela ne zovu župnika da prati sahranu. Od pratnje godišnje ima 6 forinti.

Pogrebne propovijedi ovdje ne postoje niti je za njih određena kakva pristojba.

Osim navedenih godišnjih prihoda ove župe za dolično je uzdržavanje župnika potrebno još 70 forinti.

Pravo patronata ima presvj. gosp. biskup.

Što se tiče učitelja, ne može se o njemu ništa reći budući da ovdje ne postoji.

Dano u Vrpolju, 3. travnja godine Gospodnje 1734.

† Blaž Tunuković, sudac iz sela Vrpolje

† Mihovil Knežević iz istoga sela

† Đuro Debelić, knez sela Strizivojna

† Mihovil Andrić iz istoga sela

† Matija Damjanović, knez sela Čajkovci

† Bartolomej Kovačević iz istoga sela

† Nikola Kliabić, knez sela Perkovci

† Mihovil Emajić iz istoga sela

† Franjo Markovac, knez sela Andrijevci

† Šimun Baličević iz istoga sela

Potvrđujem da je tako ja, otac Josip od Osijeka, aktualni definitor Provincije i tajnik ove komisije.

Da je na navedene točke dan napisani odgovor svjedočim vlastoručnim potpisom i svojim pečatom.

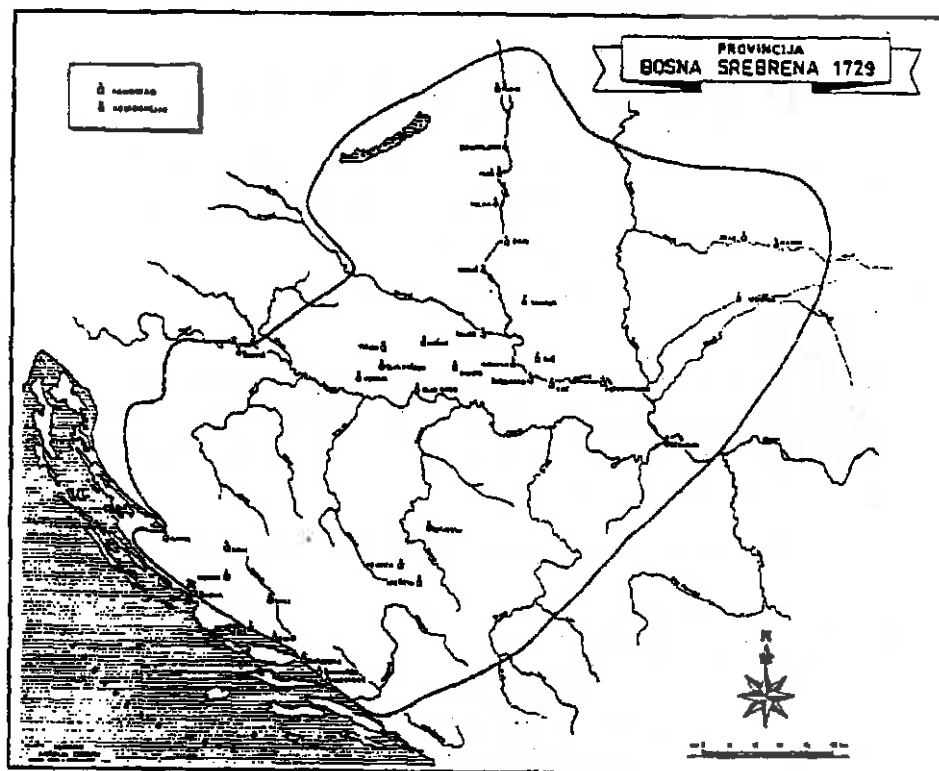
M.P. Otac Martin Paluh, kapelan i generalni vikar u duhovnim stvarima ordinarija biskupa.

Nakon što je već sve završeno, iznijeli su spomenuti župljani da oni koji imaju krave običavaju župniku davati još 1 libru masla, tako da godišnje može imati 50 oka masla i toliko od kuće u lanu.

Godišnje može imati i 105 oka u mesu te 214 pilića. Kad bi se sve to prodalo po mjesnoj cijeni: oka masla za 25 novčića, oka lana za 20 novčića, meso za 1 groš, za toliko i pile, dobilo bi se 37 forinti i 45 novčića.

Potvrđujem da je tako kao i što je gore.

Nazočan otac Martin Paluh, kao gore.

Provincija Bosna Srebrena 1729.

PARS SECUNDA.

CONSECTATIO EXPLANATIONIS CONVENTUUM, PER DESIGNATIONEM LOCORUM, PROLATA.

* * *

Expositis Originalibus prænuncupatae Provinciae monumentis ;
 explanationem Eiusdem Conventuum proferimus ,
 eandemque per designationem Locorum , Synopticâ
 Provinciae delineatione præmissâ.

*Delineatio Locorum, in quibus sæpefata Provincia aëtu habet
 Cœnobia.*

Franjevački samostani u Podunavlju, Slavoniji i Srijemu početkom 18. st.

SUMMARY

CATHOLIC PARISHES IN ĐAKOVO-AREA AT THE BEGINNING OF 18-TH CENTURY

Only a few sources give evidence of the situation in Slavonia at the end of the 17th century after the Turkes had been driven out of this area. One of the most important sources is *Description Of The Situation In Catholic Parishes 1773/74*. The census was carried out by the Franciscan province Bosna Srebna which administered over majority of parishes at that time. The census provides relevant and important information about places, population, economy, school system, churches, parishes, equipment and religious affiliations on the territory from Petrovaradin to Pakrac. This article comments upon the situation in the following parishes: Đakovo, Gorjani, Vrbica and Vrpolje.

